AI-огляд актуальних новин у галузі ШІ на 9 липня 2025 року: прориви, тренди, виклики та геополітична конкуренція

Віктор Вк. Бедь, Юліан Бедь
Карпатський університет імені Августина Волошина
м. Ужгород, 9 липня 2025 р.

Вступ: битва за майбутнє вже розпочалася

Штучний інтелект (ШІ) остаточно перетворився на стратегічний інструмент технологічної, політичної й військової переваги. Кожна нова модель або регуляція тепер має вплив не лише на ринок, а й на глобальну стабільність.

Прорив від xAI: Grok 4 і «Останній екзамен людства»

Ілон Маск оголосив про випуск моделі Grok 4 (Грок фор), яка за попередніми даними подолала один із найскладніших когнітивних тестів — Last Human Exam (Ласт х'юмен іґзЕм), що охоплює понад 1000 параметрів знань із 50 галузей науки. Grok 4 (Грок фор) демонструє потенціал агентного ШІ з елементами сильного інтелекту, що працює у мультимодальному середовищі з високим рівнем абстрактного мислення.
Якщо результати підтвердяться, це означатиме перший зафіксований прорив у напрямку «інтелектуальної універсальності».

OpenAI, Anthropic, Google: нова конкуренція за ринок агентів

OpenAI (Оупен ей-ай) анонсує майбутнє об'єднання ChatGPT-5 (Чат джі-пі-ті файв) з відеогенерацією та розширеним персональним контекстом. Anthropic (Антропік) презентувала Claude 3.5 Haiku (Клод срі-поінт-файв хайку́) – найшвидшу модель в історії компанії з покращеною здатністю до математичного аналізу. Google DeepMind (Гу́ґл діпмайнд) інтегрує Gemini 2 (ДжЕміна́й ту) у свої мобільні платформи як «інтелектуальний шар Android». Це означає перехід до персоналізованого ШІ-супроводу, що діє в реальному часі на будь-якому пристрої.

Геополітичні ініціативи: G7 і Китай на перехресті алгоритмів

G7 (Джі се́вен) вперше офіційно закликала до спільного створення «етичної цифрової хартії», яка передбачає контроль за самонавчальними агентами. Китай оголосив про запуск державної програми «ХуанХе-Інтелект», що об'єднає національні LLM (Ел-Ел-Ем) із захищеною екосистемою хмарних

квантових обчислень. Індія розгортає власний аналог GPT (Джі-Пі-Ті) — модель BharatLM (БхАрат Ел-Ел-Ем), із прицілом на національний ринок освіти та охорони здоров'я.

Україна: прогрес на тлі системного вакууму

AI-Бабуся (Ей-Ай Бабу́ся) від Опендатабот розширює функціонал: тепер вона аналізує не лише судові рішення, а й відповідає на податкові запити. Проте українська держава досі не має ані стратегії розвитку ШІ, ані створених державних LLM (Ел-Ел-Ем). Українські науковці ініціюють проєкт «Ukrainian Language Engine» (Юкре́йніен ле́нгвідж е́нджин - Український мовний рушій), проте без державної підтримки прогрес залишається точковим.

Етика, енергетика та екологія: тіньові сторони прориву

ЄС розробляє індикатори «зеленого ШІ», які мають обмежити енергоспоживання датацентрів. Водночас нові генерації моделей GPT і Gemini споживають у 4–7 разів більше електроенергії, ніж їх попередники. У США стартував пілотний проєкт «Low-Power AI Infrastructure» (Ло́у-па́уер ей-ай інфрастра́кчур - Інфраструктура штучного інтелекту з низьким енергоспоживанням), який передбачає використання енергії термоядерного синтезу для обчислень.

Бізнес і технології: інтеграція повсюди

Samsung Galaxy AI (Се́мсан Ґе́лексі ей-ай) отримав оновлення з адаптивною мовною інтерпретацією для слабкочуючих і перекладом жестової мови. Adobe Firefly 3 (Адо́убі Фа́єрфлай срі) інтегрувала генерацію відео на базі тексту і голосу. Стартап SynthForge (Сі́нθфордж) створює перших повноцінних AI-аватарів для ZOOM, які виступають на онлайн-зустрічах замість користувача.

Прогнози до 2030 року

- 80% смартфонів матимуть вбудовані ШІ-модулі з офлайн-режимом.
- Глобальний ринок ШІ перевищить $2 трлн.
- Мовні моделі почнуть об'єднуватися у федеративні мережі, що самі себе тренують.
- Держава, яка не створить власну ШІ-інфраструктуру, втратить контроль над освітою, інформацією та культурним середовищем.

Висновок

2025 рік стає переломним моментом цифрової епохи. Штучний інтелект — уже не просто технологія, а цивілізаційний імператив. Україна має ще шанс увійти до кола країн-лідерів, але це вимагає:

- Стратегії ШІ на рівні Кабінету Міністрів і РНБО;
- Інвестицій у національні LLM та мовну інфраструктуру;
- Освітньої реформи з інтеграцією ШІ в базову і вищу школу.

Питання стоїть руба: або Україна творить власне цифрове завтра — або живе за чужими алгоритмами.

Джерела (станом на 9 липня 2025 р.):

1. Grok 4 benchmarks leak with 45 % score on Humanity's Last Exam. TestingCatalog, 4 липня 2025 — витоки результатів Grok 4, 45 % у Last Human Exam. (Дата доступу 9 липня 2025).
   Посилання: https://www.testingcatalog.com/grok-4-benchmarks-leak-with-45-score-on-humanity-last-exam/
2. Samsung details 'AI Live Translate Call' built into Galaxy phones. The Verge, 8 листопада 2023 — функція синхронного перекладу голосу додана до телефонної програми Galaxy. (Дата доступу 9 липня 2025).
   Посилання: https://www.theverge.com/2023/11/8/23953198/samsung-galaxy-ai-live-translate-call
3. Galaxy AI (Wikipedia) — інтеграція функцій Galaxy AI, включаючи Live Translate, на 20 мовах. Оновлено 7 квітня 2025. (Дата доступу 9 липня 2025).
   Посилання: https://en.wikipedia.org/wiki/Galaxy_AI